

Stanislav Mečiar a jeho polonofilstvo na pozadí archívnych dokumentov

Pavol Matula

MATULA, P.: Stanislav Mečiar and his Polonophileness on the Background of Archive Documents

SLOVENSKÁ LITERATÚRA 67, 2020, No. 1, p. 46 – 57

Key words: Slovak-Polish relations, 1918 – 1939, polonophiles, Stanislav Mečiar, Polish literature

The goal of the paper is to show the manifestations and forms of polonophileness of literary historian Stanislav Mečiar (1910 – 1971) in and 1930s. The interwar relations between Czechoslovakia and Poland were tense for almost twenty years. Problems were mainly caused by border disputes in Teschen Silesia, Spiš, Orava and Kysuce, different interests in foreign policy, power competition in the Central European area and attitude towards minorities. In this situation, the interest of young Slovak intelligence in Polish culture and science began to increase in the early 1920s, which was supported by Warsaw, in its efforts to undermine the position of Prague. Stanislav Mečiar, an important literary historian and representative of Matica Slovenska, was one of the young Polonophilic oriented Slovaks. His journey to Polish literature and culture began in the early 1930s, when he went through Professor of Jagiellonian University Władysław Semkowicz, a well-known Slovakophile, on his first scholarship in Zakopane and Krakow. His study trips to Poland continued in the following years, resulting in literary-historical texts and translations published in Slovak periodicals. Later, there was more extensive work on it: Tatras in Slovak and Polish poetry, Hviezdoslav and Kasprowicz and last but not least Poetry and Life. Since the mid-1930s Mečiar, as a representative of Matica slovenská, has maintained close contacts with several personalities of Polish literature and has been intensively involved in the development of Slovak-Polish cultural cooperation. His Polonophilic orientation was not disturbed even by the defeat and occupation of Poland, even though he was an exponent of the regime of the war Slovak Republic, a satellite of Nazi Germany. The paper built on archive materials shows development and forms of Stanislav Mečiar polonophileness.

Klíčové slová: slovensko-poľské vzťahy, 1918 – 1939, polonofili, Stanislav Mečiar, poľská literatúra

Po prvej svetovej vojne sa na troskách rakúsko-uhorskej monarchie konštituovali nové štáty, medzi nimi aj Československo a Poľsko. Spôsob, akým vznikli, záruka ďalšej existencie opierajúcej sa o versailleský mierový systém i spoločný francúzsky spojenec naznačovali, že by sa ich vzťahy mohli vyvíjať v priateľskej atmosfére. Opak bol však pravdou. Aj keď sa počas dvoch desaťročí objavili i obdobia určitého „oteplenia“, celkovo nedošlo k výraznejšiemu ani trvalejšiemu zlepšeniu. Dôvodom boli najmä hraničné konflikty. Poľsko nebolo spokojné s rozhodnutím Veľvyslanskej konferencie v Spa z roku 1920, ktorým bol uzavretý spor o Tešínsko. Poľská strana ho vnímala ako krivdu. Spokojná ale nebola ani s riešením na Orave a Spiši, na základe ktorého jej pripadli viac než dve desiatky obcí s približne 25-tisíc obyvateľmi, napriek tomu, že územie jej pred tým nepatrilo. Okrem hraničných sporov však vzťahy problematizovali aj iné skutočnosti. Poľsko i ČSR aspirovali na vedúcu pozíciu v bloku štátov strednej Európy, ktorý sa usilovali sformovať. Navzájom si tiež vyčítali reálnu či domnelú zahraničnopolitickú orientáciu, no taktiež podporu národnostných minorít, ako aj politických skupín, ktoré opačná strana vnímala ako nepriateľské. V popredí bola najmä otázka vzťahu k boľševickému Rusku, no tiež odlišný postoj k ukrajinskému problému. Varšava sa obávala, že Praha sa rozširovaním hraníc čo najviac na východ pokúša vytvoriť tzv. „česko-ruský koridor“. Pre poľskú stranu bola rovnako neakceptovateľná československá pomoc ukrajinskej emigrácii. Naopak, ČSR považovala za neprijateľné podporovanie maďarského revizionizmu poľskou stranou.

Postoj Poľska k Slovensku nebol najprv celkom jednoznačný a vzhľadom na vzťah Varšavy k Budapešti sa vyvíjal. Vo všeobecnosti je však možné konštatovať, že severný sused nepovažoval Slovensko za rovnocenného partnera, ale skôr za nástroj na destabilizáciu svojho súpera, teda ČSR. Cez túto optiku je potrebné vnímať aj pomoc Poľska Andrejovi Hlinkovi v roku 1919 pri jeho snahe dostať sa do Paríža na mierovú konferenciu. Nie inak tomu bolo i so slovakofilskou činnosťou profesora Jagelovskej univerzity Władysława Semkowicza¹ a ďalších osobností tzv. krakovského centra.

Mladá slovenská inteligencia sa už začiatkom dvadsiatych rokov začala zaujímať o poľskú vedu a kultúru. Nemaľou mierou sa o to pričínili už zmienený profesor W. Semkowicz, ale taktiež novinár a politik Feliks Gwiżdż² a iní. Podporovali a rozvíjali kontakty medzi poľskými a slovenskými intelektuálnymi a kultúrnymi kruhmi a angažovali sa v udeľovaní štipendií pre slovenskú akademickú mládež na poľských univerzitách.³

1 Władysław Semkowicz (1878 – 1949), poľský historik, profesor Jagelovskej univerzity, člen Poľskej akadémie umení a vied. Zostavoval a vydával edície archívnych prameňov, zameriaval sa na dejiny poľského stredoveku. Po okupácii Poľska nacistickým Nemeckom bol odvečený do koncentračného tábora Sachsenhausen. Neskôr, po prepustení, pracoval v Inštitúte pre nemeckú prácu na Východe, čo bolo a aj v súčasnosti je vedeckou obcou hodnotené rozporupne.

2 Feliks Gwiżdż (1885 – 1952), poľský novinár, spisovateľ, básnik, prekladateľ a politik. V rokoch 1928 – 1935 bol poslancom poľského Sejmu, od roku 1938 senátorom. Počas nemeckej okupácie bol členom najväčšej odbojovej organizácie Armia Krajowa. Účastník Varšavského povstania v roku 1944. Po vojne bol novým režimom uväznený, neskôr prepustený, potom v roku 1951 znovu zatknutý. Zomrel vo varšavskej mokotovskej väznici.

3 GNIAZDOWSKI, Mateusz: Slovenský autonomizmus v poľskej politike v 30. rokoch. In: *Česko-slovenská historická ročenka*. Brno – Bratislava : Academicus, 2010, s. 245 – 246.

K takýmto mladým slovenským propolským zanietencom patrila aj Stanislav Mečiar (1910 – 1971), ktorého záujem o poľskú literatúru sa začal kryštalizovať na začiatku tridsiatych rokov.⁴ Od roku 1929 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave slovanskú a nemeckú filológiu. Ako štipendista si rozširoval svoje znalosti zo slovanskej a germánskej filológie aj na pražskej Karlovej univerzite. Študijné pobyty absolvoval tiež v Nemecku a Poľsku.⁵ Štúdium ukončil v roku 1933, akademický titul PhDr. získal v roku 1934.⁶

Pre zabezpečenie prvého študijného pobytu v Poľsku nadviazal S. Mečiar kontakt s W. Semkowiczom, ktorý sa mu pokúšal získať štipendium cez Fond na podporu vedy.⁷ Záujem o poľskú kultúru zdôvodnil vtedy dvadsaťjedenročný slovenský študent v korešpondencii poľskému profesorovi akýmsi vnútorným nutkaním: „Cítim jakýsi neuhasiteľný nepokoj, hlas, ktorý neprestajne ma šťve a pobáda postupovať napred, aby som mohol nájsť niečo silného, čo by ma uchvátilo a dalo pevný smer žiti. – Cesta k Vám, k poľskej kultúre, je krásna a mnoho vie poskytnúť. Mnoho si od nej sľubujem.“⁸ Úspešné vybavenie pobytu považoval S. Mečiar za zlomový moment vo svojom živote.⁹

Prvý pobyt S. Mečiara v Poľsku financovaný poľským Fondom na podporu vedy sa uskutočnil od polovice júna do septembra 1931. S. Mečiar pricestoval do Krakova 16. júna 1931,¹⁰ vzápätí sa však presunul do Zakopaného, kde bol až do konca augusta 1931.¹¹ Zo Zakopaného písal W. Semkowiczovi už po poľsky. Pohyboval sa tam vo vzdelanej spoločnosti; bol ubytovaný s dvoma univerzitnými profesormi a dvoma asistentmi. Voľné chvíle trávil najmä výletmi do hôr a obdivovaním prírody.¹² Z literatúry sa zaujímal o poľského básnika Jana Kasprowicza, v tejto súvislosti mu cenné informácie v rozhovoroch sprostredkoval profesor Roman Pollak z poznanskej univerzity.¹³ Z Tatier sa v septembri vrátil do Krakova, kde sa sústredil predovšetkým na štúdium v Jagelovskej knižnici.¹⁴

4 Stanislav Mečiar sa narodil 21. marca 1910 v Prievidzi. Pochádzal z chudobnej viacdetej rodiny. Otec Imrich Mečiar bol obuvníkom, matka Júlia, rodená Zániová, bola v domácnosti. Situácia rodiny sa skomplikovala po náhlom úmrtí otca v roku 1921. S. Mečiar mal troch bratov a tri sestry. Do literárneho diania zasiahol aj jeho mladší brat Kamil, ktorý sa ako katolícky kňaz venoval najmä teologickej spisbe a prekladom.

5 PARENÍČKA, Pavol: Curriculum vitae Stanislava Mečiara. In: PARENÍČKA, Pavol (ed.): *Stanislav Mečiar (kridlami proti víchru)*. Martin: Matica slovenská, 2010, s. 13 – 14.

6 Literárny archív Slovenskej národnej knižnice (ďalej LA SNK), fond (ďalej f.) Stanislav Mečiar, signatúra (ďalej sign.) 164, inventárne číslo (ďalej inv. č.) F22, Telegram Anny Mečiarovej Stanislavovi Mečiarovi z 23. júna 1934.

7 Kasa im. Józefa Mianowskiego – Fundacja Popierania Nauki

8 Biblioteka Jagiellońska, Czytelnia rękopisów (ďalej BJ-CR), f. Listy Słowaków do Władysława Semkowicza z lat 1921 – 1938, sign. 9583 III, list S. Mečiara W. Semkowiczovi z 11. mája 1931.

9 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 9. júna 1931, s. 109 – 110.

10 BJ-CR, sign. 9583 III, List z 9. júna 1931, s. 110.

11 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 5. novembra 1931, s. 117.

12 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 20. júla 1931, s. 111 – 112. Nevyhýbal sa ani zoznamovaniu sa s poľskými návštevníčkami Zakopaného. Jedna z nich mu dokonca prejavila ľúbostné city, ako o tom svedčí zachovaná korešpondencia. Bližšie LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. E32, List Lalki Krzyżanowskej Stanislavovi Mečiarovi z 5. septembra 1931, inv. č. G9, List L. Krzyżanowskej S. Mečiarovi zo 14. januára 1937. Tento vzťah však nebol zo strany S. Mečiara opätovaný.

13 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 28. júla 1931, s. 115.

14 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 5. novembra 1931, s. 117.

Po odchode z Poľska sa S. Mečiar nejaký čas W. Semkowiczovi neozval, za čo sa mu neskôr veľmi ospravedlňoval. Zdôvodňoval to predovšetkým tým, že na jeseň skladal dôležitú pedagogickú skúšku. Dojmy z letného pobytu a jeho význam opísal v jednom zo svojich listov profesorovi nasledovne: „(...) moje nadšenie, s ktorým som do Poľska odišiel – za pobytu stalo sa reálnym, skutočným pomyslom a z Poľska odišiel som s vedomím obohateným o nové poznatky. Práca, kvôli ktorej som sa k Vám vybral, stala sa dôležitým bodom v postupe môjho vývoja a priviedla ma zároveň k širšiemu rozhľadu a k uvedomeniu si práce v lit. slovensko-poľskej...“¹⁵

Pobyt v Poľsku nebol pre S. Mečiara len akýmsi prázdninovým výletom, aj keď väčšie podrobnosti týkajúce sa rozširovania obzorov o poľskej literatúre v jeho korešpondencii absentujú. V krátkom čase po návrate sa poľské leto odzrkadlilo aj v jeho publicistickej a prekladateľskej činnosti. Pre septembrové číslo mesačníka *Elán* pripravil článok Poézia svobodného Poľska,¹⁶ v novembrovom čísle sa objavil jeho preklad básne Jana Kasprowicza *Jarné melódie*¹⁷ a pre časopis *LUK* preložil ukážku z tvorby Juliana Tuwima.¹⁸

Krátko po absolvovaní prvého pobytu sa S. Mečiarovi začala črtať možnosť získania štipendia na niektorej z poľských univerzít. Ponuka prišla od W. Semkowicza. Aj keď ho návrh profesora príjemne prekvapil, nevedel sa rozhodnúť. Brzdili ho najmä skúšky, čo mal ešte pred sebou, no tiež práca na štúdiu *Tatry v slovenskej a poľskej poézii*,¹⁹ ktorá mala vyjsť v almanachu pražského spolku Detvan vo februári nasledujúceho roku. Možnosti získania takéhoto štipendia sa pre nahromadené povinnosti neplánoval úplne vzdať a dúfal, že sa mu do Poľska podarí dostať aspoň na niekoľko mesiacov v nasledujúcom roku. Semkowiczova ponuka sa týkala najmä Krakova, no S. Mečiar nemal v úmysle viazať sa iba na toto mesto. Chcel totiž „nejaký čas vo Varšave študovať, aby (...) poznal stolicu Poľska a široký kultúrny ruch – čoho v Krakove niet natoľko, (...) (aby) sa oboznámil so svetom (...) neznámym a vzdialeným“. Znova pripomenul vlastné zaniehanie pre Poľsko, zdôrazňujúc fázu hľadania svojho ďalšieho smerovania: „ako to zariadiť, abych mohol ísť tou pravou cestou (...) Veci a skúsenosti sa hromadia a zaliehajú na dušu a tak rád bych našiel to svetlo, ktoré mi má udať pravý cieľ a dodať sily vytrvale pracovať na niečom určitom, vzácnom a dôležitom.“²⁰

Štipendium sa S. Mečiarovi nakoniec podarilo získať vo Varšave tak, ako načrtoval v liste W. Semkowiczovi. Udelené mu bolo v rámci školského roku 1932/1933. Vec sa ale skomplikovala. Pôvodný termín nástupu, ktorý mal byť v septembri, sa pre administratívne prietahy posunul o dva mesiace. Prácu, čo si v Poľsku

15 Tamže, s. 117.

16 MEČIAR, Stanislav: Poézia svobodného Poľska. In: *Elán*, roč. 1, 1931, č. 1 (september), s. 8.

17 KASPROWICZ, Jan: Jarné melódie. In: *Elán*, roč. 1, 1931, č. 3 (november), s. 8.

18 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 5. novembra 1931, s. 117.

19 V texte Mečiar zhodnotil miesto a funkciu motívu Tatier v slovenskej literatúre od čias národného obrodenia po Jána Kovalíka Ustianskeho. Práca mala značne pozitívny ohlas v Poľsku i mimo neho. Vďaka tejto štúdiu a pochvalným recenziám (Pamätník literacki a mesačník Pion) bol Mečiar uprednostnený pred ostatnými uchádzačmi o poľské štipendium. Bližšie pozri MEČIAR, Stanislav: *Tatry v slovenskej a poľskej poézii*. In: *Detvan 50 rokov v Prahe. Rozpomienky, štúdie, úvahy*. Martin: Detvan, 1932, s. 194 – 277; HVIŠČ, Jozef: Stanislav Mečiar – polonista. In: Parenička, c. d., s. 102.

20 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 5. novembra 1931, s. 117.

50 naplánoval, tak nestihol ukončiť.²¹ Navyše, pre časový sklz prišiel i o pre neho dôležité konzultácie s profesorom Bronisławom Gubrynowiczom,²² s ktorým sa stretol iba raz, pretože profesor odcestoval do Lvova. S. Mečiarovi síce predtým sľúbil, že po návrate konzultácie dobehnú a každý týždeň mu poradí, čo má študovať, no k ďalším stretnutiam už nedošlo, pretože B. Gubrynowicz začiatkom mája 1933 náhle skonal. S. Mečiar sa nemohol oprieť ani o ďalšieho literárneho historika, profesora Józefa Ujejského,²³ ktorý bol v tom čase plne vyťažený povinnosťami spojenými s funkciou rektora.²⁴ Komplikácie a neprijemnosti počas varšavského pobytu Mečiara značne rozladili. Dokonca až tak, že začal uvažovať o rôznych krajných riešeniach: „Rozmýšľal som i o tom, žeby som natrvalo zostal v Poľsku, ale to nie je možné. Uspokojujem sa tým, že aj zo Slovenska budem môcť zostať v kontakte s tým, čo som si v Poľsku zamiloval, hoci by sa mi ešte zišlo zostať tu, nie som spokojný so znalosťou písania v poľskom jazyku, aj keď už dobre hovorím.“²⁵

Realistickejším riešením, ako nahradiť stratené dva mesiace, bolo pokúsiť sa o predĺženie pobytu. S. Mečiar plánoval požiadať o možnosť zotrvania v Poľsku aj v auguste a septembri 1933. Vo veci sa opätovne obrátil na W. Semkowicza, ktorého prosil o podporu a radu, koho má osloviť v tejto záležitosti na ministerstve. Bol ochotný uspokojiť sa aj so skromnou finančnou čiastkou, ktorá by mu zabezpečila existenčné minimum.²⁶ Situácia sa pre neho nakoniec vyvinula o niečo priaznivejšie: získal študijný pobyt na celý ďalší akademický rok 1933/1934.²⁷

Medzičasom však dostal ponuku pracovať v Matici slovenskej ako referent Literárnohistorického odboru, kde na jeseň 1933 aj nastúpil.²⁸ Už z tejto pozície komunikoval s W. Semkowiczom ohľadom korektúr jeho príspevku do zborníka na počesť Jozefa Škultétyho²⁹ a tiež v súvislosti s jeho pozvaním na oslavy 80. výročia narodenia J. Škultétyho a zároveň na oslavy 70. výročia založenia Matice slovenskej.³⁰ Hneď potom odišiel na plánovaný pobyt do Poľska, ktorý trval až do júla 1934.³¹

V Poľsku sa intenzívne venoval štúdiu³² a zároveň sa pripravoval na bratislavskú obhajobu svojej dizertačnej práce, čo samo osebe nebolo jednoduché,

21 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 12. júna 1933, s. 120.

22 Bronisław Ludwik Gubrynowicz (1870 – 1933) – poľský literárny historik. Zaoberal sa dejinami poľskej literatúry od osvietenstva po romantizmus.

23 Józef Ujejski (1883 – 1937), poľský literárny historik. Venoval sa obdobiu romantizmu, zvlášť odrazu mesianizmu v poľskej literatúre.

24 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 28. júna 1933, s. 121.

25 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 12. júna 1933, s. 120.

26 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 28. júna 1933, s. 122.

27 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 13. novembra 1933, s. 124.

28 BARANOVIČ, Štefan: Matičné roky Stanislava Mečiara. In: Parenička, c. d., s. 33 – 34.

29 SEMKOWICZ, Władysław: O polsko-słowackich terenach współpracy naukowej i kulturalnej. In: MRÁZ, Andrej – FLOREK, Pavol – BARTEK, Henrich (eds.): *Sborník na počesť Jozefa Škultétyho*. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, 1933, s. 231 – 248; BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 31. októbra 1933, s. 123.

30 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. 12, List W. Semkowicza S. Mečiarovi z 11. novembra 1933; BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 13. novembra 1933, s. 124.

31 BARANOVIČ, Štefan: Matičné roky Stanislava Mečiara. In: Parenička, c. d., s. 33.

32 S. Mečiar pre zaneprázdnenosť dokonca ani nepísal domov. Na jeho neskoré či absentujúce korešpondenčné odpovede sa sťažovala najmä jeho matka: „Čo je (...) s tebou (...) drahý môj syn, keď už tak dávno nič o tebe nevieme (...) Už si ani (...) nevieme pomyslieť, čo sa s tebou stalo, keď už tak celkom na nás zabúdaš, či sa nevrátiš na nás pre voľačo alebo si chorý a nevieš nám dať ani o sebe zvať.“ Cit. podľa LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. J42, List Júlie Mečiarovej S. Mečiarovi z 27. marca 1933.

no vec sa ešte viac skomplikovala, keď jeho text nebol prijatý, pretože prof. Albert Pražák žiadal prepracovanie. Posudok A. Pražáka však nebol S. Mečiarovi zaslaný, mohol do neho iba nahliadnuť, ale keďže bol mimo Bratislavy, dostal povolenie od dekana, aby mu ním poverený zástupca odpísal „onen posudek k orientaci“.³³ Mečiarova dizertácia *Hviezdoslav a Kasprowicz*³⁴ bola nakoniec schválená na obhajobu až o päť mesiacov neskôr.³⁵ Skúšku sa mu podarilo úspešne vykonať v júni 1934.³⁶

I po návrate na Slovensko a do Matice slovenskej udržoval S. Mečiar naďalej čulé kontakty s poľskými inštitúciami a zástupcami kultúry. V priebehu roka 1935 napríklad intenzívne komunikoval s Józefom Gołąbkom,³⁷ predsedom Slovanského zväzu vo Varšave (Związek Słowiański). Išlo najmä o výmenu kníh. J. Gołąbek žiadal o zasielanie matičnej produkcie a ako protihodnotu ponúkal poľské diela. Odporúčal tiež, čo by bolo vhodné na preklad do slovenčiny. S. Mečiarovi pomáhal aj pri kontaktovaní poľských autorov ohľadom súhlasu na preloženie ich textov.³⁸ J. Gołąbek bol iniciatívny i v prekladaní slovenských diel. Mal napríklad záujem o poviedku Jozefa Cígera-Hronského *Gajdosov vojna-kôň z Podpolianskych rozprávok*. Prosil S. Mečiara, aby sa pokúsil od Hronského získať bezodplatný súhlas, keďže na zapltenie autorských práv nemal financie.³⁹ Od S. Mečiara tiež získal zoznam slovenských prekladateľov do poľštiny.⁴⁰ J. Gołąbek patrila k poľským slovakofilským intelektuálom, ktorí si i napriek blízkym kontaktom Varšavy a Budapešti uvedomovali škodlivosť maďarských revizionistických aktivít. V jednom zo svojich listov informoval S. Mečiara o svojom spore s iredentistom Františkom Jehličkom: „V Naszej Przyszłości som kedysi uverejnil článok o Slovákoch, nie som s tým (...) spokojný, keďže je v čísle, v ktorom sa píše o sympatiách k Maďarom, čo je v rozpore s mojimi postojmi. Na môj článok odpovedal Jehlička pomerne agresívne, útočil na mňa značne ostro. (...) Nedávno som mu dosť ostro odpovedal, pripúšťam, že sa rozzúri, keď to prečíta, ale bolo to potrebné urobiť, aby sa poukázalo na to, že Jehlička nemá právo vyjadrovať sa k slovenským veciam, lebo namiesto písania pravdy, zavádza Poliakov klamstvami.“⁴¹ Prostredníctvom J. Gołąbka získal S. Mečiar kontakt aj na poľskú spisovateľku Zofiu Nałkowsku.⁴² Mal záujem o jej román *Knieža*, ktorý reagoval na revolučné udalosti v roku 1905. Súhlas od nej získal, aj keď vydavateľstvo Żyvena, kde mala

33 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. K12, List dekana FF UK v Bratislave S. Mečiarovi z 27. októbra 1933.

34 Práca vyšla v skrátenej podobe aj tlačou, pozri MEČIAR, Stanislav: *Hviezdoslav a Kasprowicz*. Syntéza tvorby v motívoch ich lyriky. In: Mráz - Florek - Bartek (eds.), c. d., s. 116 - 153.

35 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. K12, List dekana FF UK v Bratislave S. Mečiarovi z 20. marca 1934.

36 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. F22, Telegram Anny Mečiarovej S. Mečiarovi z 23. júna 1934.

37 Józef Gołąbek (1889 - 1939), docent varšavskej univerzity, zaoberal sa dejinami slovanských literatúr. Zahynul pri bombardovaní Varšavy v septembri 1939.

38 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. C19, List Józefa Gołąbka S. Mečiarovi z 15. februára 1935.

39 HRONSKÝ, Józef Cíger: *Gajdosz i jego koń*. Preklad Józef Gołąbek. Warszawa: Związek Słowiański, 1937.

40 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. C19, List J. Gołąbka S. Mečiarovi z 30. septembra 1935.

41 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. C19, Listy J. Gołąbka S. Mečiarovi z 8. mája a 6. júna 1935.

42 Zofia Nałkowska (1884 - 1954), prozaička, dramatička, poetka a žurnalistka. Známe sú predovšetkým jej psychologické romány. Z tvorby po roku 1945 patrí k najvýznamnejším zbierka reportážnych čít z obdobia nacistickej okupácie.

52 kniha vyjsť, nevyhovelo jej pôvodným požiadavkám na honorár.⁴³ Knihu napokon preložil Stanislav Mečiar a vyšla v roku 1935.⁴⁴

V roku 1936 vydal S. Mečiar zbierku esejí venovaných poľskej literatúre *Poezia a život*.⁴⁵ Išlo o prvú knižnú publikáciu z odboru literárnej polonistiky, pričom S. Mečiar v nej prejavil širokú znalosť biografickej a literárnohistorickej faktografie, hodnotiacu erudíciu a najmä schopnosť vidieť fakty v širších vývinových a typologických súvislostiach.⁴⁶ V nasledujúcich rokoch bol S. Mečiar redaktorom *Zborníka Maticy Slovenskej*, ale občas redigoval aj *Slovenské pohľady*. Z tejto pozície požiadala začiatkom októbra 1936 o recenziu na svoju knihu Władysława Bobeka,⁴⁷ slavistu a slovakistu pôsobiaceho v pozícii poľského lektora na Univerzite Komenského v Bratislave. Podľa S. Mečiara bol totiž „najpovolanejší povedať meritórne slovo o tejto práci, ktorá zrela dlhý čas a s láskou bolo stavané každé poznanie o poľskej poézii“.⁴⁸ Bobekove zhodnotenie Mečiarovej práce bolo publikované ešte v tom istom roku v *Slovenských pohľadoch*. V recenzii vyzdvihol, že text „je nielen knihou dobrého znateľa poľskej literatúry, ale i metodicky pripraveného bádateľa a jemného štylistu (...) čitateľ nájde v knihe dobrý a pútavo nakreslený obraz celkovej línie vývinovej poľskej literatúry za posledných sto rokov.“⁴⁹ S. Mečiar chcel v spolupráci s W. Bobekom pokračovať a žiadal ho o ďalšie texty. Dúfal, že W. Bobek bude i v budúcnosti spolupracovníkom časopisu, keďže si mimoriadne cenil jeho vytrvalú prácu v oblasti výskumu slovenského jazyka a literatúry, ktoré skúmal „pod perspektívou slovanskou“, čím objavoval neznáme slovesné súvislosti, pre Slovákov tak dôležité a podnetné.⁵⁰

Svoju knihu poslal S. Mečiar aj W. Semkowiczovi, pričom jej zaslanie vnímal ako skromné poďakovanie: „(...) za všetko čoho som bol v Poľsku účastný – v tom aj toho, čo odvážal som si z Krakova z milej spoločnosti poľskej, od vzácnnej Vašej pozornosti a pomoci, ktorá mi dopomohla dostať sa k poľskej kultúre v celom rozsahu, k umeniu, k životu, k tomu jedným slovom, slovom úprimným, čo za šesť rokov štúdií mojich okrášlilo môj život a duchovne mi pomohlo rásť.“⁵¹ Profesorovi sa však zároveň sťažoval, že zatiaľ čo na Slovensku rástol počet slovenských básnikov zaujímavých sa o poľskú literatúru, opačne, vo vzťahu poľskej strany voči slovenskej kultúre, to neplatilo.⁵²

43 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. G9, Listy Zofie Nałkowskej S. Mečiarovi z 14. novembra a 3. decembra 1934.

44 NAŁKOWSKA, Zofia: *Knieža*. Turčiansky Sv. Martin : Živena, 1935.

44 MEČIAR, Stanislav: *Poezia a život. Essaye o poľskej literatúre*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1936.

46 HVIŠČ, Jozef: Stanislav Mečiar – polonista. In: Parenička, c. d., s. 104.

47 Władysław Bobek (1902 – 1942) sa zaujímal o literárne a jazykové vzťahy slovanských národov. Vo svojej rozsiahlej vedeckej a výskumnej činnosti sa venoval histórii slovenskej literatúry a jej súvislostiam s literatúrou poľskou, ako aj poľsko-slovenským kultúrnym vzťahom. Bobekove vedecké výsledky sa považujú za obzvlášť cenné pre históriu slovenskej literatúry. Zahynul počas nacistickej okupácie v koncentračnom tábore v Osvienčime.

48 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. N12, List S. Mečiara Władysławovi Bobekovi z 3. októbra 1936.

49 BOBEK, Władysław: Stanislav Mečiar: *Poezia a život. Essaye o poľskej literatúre (recenzia)*. In: *Slovenské pohľady*, roč. 52, 1936, č. 12, s. 702 – 703.

50 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. N12, List Władysława Bobeka S. Mečiarovi z 11. marca 1937.

51 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 12. októbra 1936, s. 127.

52 BJ-CR, sign. 9583 III, List S. Mečiara W. Semkowiczovi z 12. októbra 1936, s. 126.

Snaha Stanislava Mečiara udržiavať s poľskou kultúrou a spoločnosťou živé kontakty, aj po dvoch rokoch strávených v Poľsku, ho viedla k tomu, že sa usiloval využívať všetky ponúkané možnosti na opätovné vycestovanie k severnému susedovi. V roku 1938 si napríklad na poľskom konzuláte v Bratislave podal žiadosť o účasť na letnom prázdninovom kurze o poľskej kultúre. Administratívnym nedopatrením sa však jeho materiály zamiešali medzi iné, čo sa zistilo až v čase, keď už kurz začal. Poľský konzul Waclaw Łaciński,⁵³ s ktorým sa S. Mečiar dlhé roky poznal, sa mu za vzniknuté nedopatrenie veľmi ospravedlňoval. Chápal, že to mohlo byť vnímané ako odmietnutie či dokonca aj ako akýsi druh nezaslúženého zneváženia. S. Mečiara ubezpečoval, že nebol a ani nie je žiaden dôvod na podobný postoj voči jeho žiadosti, keďže poľská strana ho vnímala ako dlhoročného iniciátora a presadzovateľa poľsko-slovenského kultúrneho zblíženia. Konzul mu ponúkol možnosť vycestovať na kurz, hoci ho už nemohol absolvovať celý.⁵⁴

Nasledujúce mesiace vystavili polonofilsky orientovanú slovenskú inteligenciu ťažkým skúškam a dilemám. Poľské nároky na časť územia Slovenska, po Mníchovskej konferencii na jeseň roku 1938, boli pre väčšinu polonofilov veľkým sklamaním a v slovenskej spoločnosti vyvolali nepriateľské nálady voči Poľsku. Napriek tomu viacerí naďalej udržiavali vzťahy s poľskými kultúrnymi kruhmi. S. Mečiar za Maticu slovenskú pokračoval vo výmene kníh a časopisov so Spolkom poľsko-slovenskej spolupráce Ľudovíta Štúra (Towarzystwo współpracy poľsko-słowackiej im. Ludewita Sztura). Kontakty boli prerušené len v krátkom období počas rozpadu Česko-Slovenskej republiky⁵⁵ a po vzniku samostatného Slovenského štátu.⁵⁶ Vďaka tomu bola preložená aj spoločná poľsko-slovenská schôdzka spisovateľov. Svoje nadšenie z politického vývoja na Slovensku S. Mečiar neskrýval ani v liste tajomníkovi uvedeného spolku: „(...) poprosím Vás o láskavosť, aby ste pozvaným pánom oznámili, že sme sa z našej strany rozhodli odložiť schôdzku na neskoršie, asi na máj. Prosím ich všetkých, aby nám prepáčili tento odklad a aby sa vžili do našej situácie, keď sa nám možnosti práce zväčšili a keď sme my Slováci dosiahli už teraz to, čo bolo ešte nedávno predmetom nášho národného i kultúrneho boja. Udalosti rýchlejšie pokračovali a dnes musíme si intenzívne budovať i v kultúre predpoklady v novom živote.“ Mal v pláne pokračovať aj v prekladaní poľskej literatúry do slovenčiny. Jana Reychmana, tajomníka Spolku poľsko-slovenskej spolupráce Ľudovíta Štúra, prosil o zaslanie knihy poviedok

53 Waclaw Łaciński (1891 - ?), poľský diplomat a konzul v Bratislave v rokoch 1932 - 1939. Po vypuknutí druhej svetovej vojny zajatý NKVD. Podľa slovenských historikov Dušana Segeša a Valeriána Bystrického sa o jeho záchranu pokúšal slovenský vyslanec v Moskve Fraňo Tiso, čo mu zrejme zachránilo život. Bližšie SEGEŠ, Dušan - BYSTRICKÝ, Valerián: Reflexia medzivojnového politického vývoja na Slovensku očami Varšavy. In: *Historický časopis*, roč. 55, 2007, č. 2, s. 342.

54 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. J42, List Waclawa Łacińskiego S. Mečiarovi z 18. júla 1938.

55 ČSR sa po prijatí Mníchovskej dohody a vyhlásení autonómie Slovenska oficiálne nazývala Česko-Slovenská republika až do jej zániku 14. marca 1939. Pozri KOVÁČ, Dušan: *Dejiny Slovenska*. Praha: Nakladateľství Lidové noviny, 2007 s. 209 - 210; BUZÁSSYOVÁ, Klára - JAROŠOVÁ, Alexandra (eds.): *Slovník současného slovenského jazyka*. Bratislava: Veda, 2006.

56 Oficiálny názov štátu bol od 14. marca 1939 do 21. júla 1939 „Slovenský štát“. Pozri Zákon čís. 1/1939 Sl. z. zo dňa 14. marca 1939 o samostatnom Slovenskom štáte. Slovenský zákonník. Ročník 1939, čiastka 1, vydaná dňa 14. marca 1939, s. 1; LETZ, Róbert: *Slovenské dejiny. V. 1938 - 1945*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2012, s. 58 - 59.

54 Jerzyho Andrzejewského *Nevyhnutné cesty* (Drogi nieuniknione),⁵⁷ z ktorej chcel niečo vhodné preložiť a uverejniť v *Slovenských pohľadoch*. Už ako nový redaktor časopisu ho žiadal, že ak bude niečo z poľských vecí pokladať „za súce preložiť do slovenčiny alebo o tom referovať“, aby mu to poslal.⁵⁸

Ani tesne pred napadnutím Poľska Nemeckom, ktorého sa zúčastnilo aj Slovensko, neboli Mečiarove kontakty s poľskou stranou úplne prerušené. Koncom júna roku 1939 mu pre slovenských literátov poslali za Zväz poľských spisovateľov jeho predseda Ferdynand Goetel a generálna tajomníčka Stella Olgierdová pozvanie na ich zjazd v Kremenci (Krzemieniec). V rámci zjazdu sa mala uskutočniť aj jubilejná slávnosť k ucteniu pamiatky poľského básnika Juliusza Słowackého. Zjazd bol naplánovaný na 3. – 5. septembra 1939.⁵⁹ Poľská strana si musela na odpoveď počkať viac ako dva mesiace. Reakcia Spolku slovenských spisovateľov zodpovedala atmosfére stupňujúceho sa politického a vojenského napätia medzi oboma štátmi. Za danej situácie nevyslali na zjazd ani jedného zástupcu slovenských spisovateľov „pre množstvo neodkladných povinností a úloh“. Na druhej strane S. Mečiar, poverený stavovskou organizáciou, presviedčal poľskú stranu o tom, ako sa spolok tešil, že bude mať príležitosť pokloniť sa „tomu poľskému veštčovi, ktorého hodnotili slovenskí spisovatelia už v polovicike 19. storočia a Petruškin a Hviezdoslav preložili do slovenčiny najkrajšie jeho básne“. Ďalšie dôvody, prečo sa slovenskí spisovatelia na zjazd tešili, vyznievali v kontexte odmietnutia vyslania delegácie a zároveň príprav slovenskej verejnosti na útok voči Poľsku zvláštne, možno až bizarne: „lebo-kým v minulosti mohli sa len potajomky v trude tvoriaci jednotlivci stretať s predstaviteľmi duchovnej tvorby iných národov – teraz je čas a možnosť stretať sa s nimi konečne v dôstojenstve celého národa slovenského, ktorý sa po dlhom utrpení dostal znovu k suverenite svojho duchovného a štátneho života.“⁶⁰

Inklinácia S. Mečiara k Poľsku sa nevytratila ani po jeho porážke, aj keď to už v nových podmienkach nebolo celkom žiaduce. Jeho priateľa jazykovedca a prekladateľa Mikuláša Stana⁶¹ zastihlo vypuknutie druhej svetovej vojny v čase, keď pracoval na preklade románu *Faraón* od poľského spisovateľa Bolesława Prusa.⁶² Prvý slovenský preklad vyšiel v troch zväzkoch v edícii Knížnica Spoločnosti priateľov klasických kníh v Nakladateľstve Akademia v Bratislave ešte v roku 1927. Keďže to vtedy bola Stanova prvotina (spolupodielal sa na nej aj jeho priateľ Andrej Germuška), koncom tridsiatych rokov sa pustil do jej prepracovania pre nové vydanie. Za daných podmienok však nevedel, čo ďalej a obrátil sa na S. Mečiara

57 ANDRZEJEWSKI, Jerzy: *Drogi nieuniknione*. Warszawa : Prosto z mostu, 1936.

58 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. M10, List Jana Reychmana S. Mečiarovi z 11. marca 1939 a inv. č. T46, List S. Mečiara J. Reychmanovi z 1. apríla 1939.

59 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. C18, List Ferdynanda Goetela a Stelly Olgierdovej S. Mečiarovi z 20. júna 1939.

60 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. O11, List S. Mečiara Ferdynandovi Goetelovi z 25. augusta 1939.

61 Mikuláš Stano (1903 – 1962), slovenský polonista a prekladateľ. Systematicky sa venoval prekladaniu diel rôznych autorov poľskej literatúry, ako napr. Bolesław Prus, Adolf Dygasiński, Zofia Nałkowska, Zofia Kossak-Szczuczka, Janusz Korczak, Jan Dobraczyński, no predovšetkým ho zaujali romány Henryka Sienkiewicza. V spolupráci s Ferdinandom Buffom zostavil Poľsko-slovenský a slovensko-poľský slovník, ktorý však vyšiel až po jeho smrti v roku 1975.

62 PRUS, Bolesław: *Faraón*. Zv. I. – III. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1943.

s otázkou, či má význam túto prácu dokončiť: „Bude ešte záujem o dielo poľských autorov?“ Zmenená politická situácia ale vydaniu knihy nezabránila – Matica slovenská ju dala do tlače v roku 1943.⁶³ Nebolo to jediné dielo poľského autora, čo vyšlo počas vojny na Slovensku, na čom mal podiel aj S. Mečiar.

V júli 1942 ďakoval Mikuláš Stano S. Mečiarovi za to, že prisľúbil napísať úvod k pripravovanému prekladu románu Henryka Sienkiewicza *Quo Vadis*. Originál mu však nemohol poskytnúť, tak ho odkazoval na knižnicu v Kláštore pod Znievom, kde bol dlhoročným riaditeľom gymnázia slovenský historik František Hrušovský,⁶⁴ rovnako známy svojou polonofilskou orientáciou.⁶⁵ Román stihol vyjsť ešte v roku 1942. Mečiarovo úvodné slovo mohlo v čase, keď bolo Poľsko okupované nacistickým Nemeckom, vyznieť dosť rozporuplne, možno až provokatívne. V rámci náčrtu spisovateľovej tvorby sa totiž pristavil dosť obsérne aj pri Sienkiewiczovej trilógii *Ohňom a mečom*, *Potopa* a *Pan Wołodyjowski*, a objasňoval spoločensko-politickú situáciu a okolnosti, za akých romány vznikli a čo pre poľský národ znamenali:

„Bolo to v rokoch po druhom povstaní poľskom, a to zasa po neúspešnom povstaní r. 1863. Poľské povstanie majúce za cieľ oslobodenie poľského národa spod jarma carizmu, bolo krvavo premožené a udusené. (...) Sienkiewicz svojou Trilógiou (...) postavil pred oči svojho pokolenia obrazy slávnej minulosti, hrdinských skutkov a odvahy. Uboľným zmyslom vliat novú silu výjavmi bojovníkov na rozličných vojnových poliach, strhol pozornosť jednosmerne bičovaných sŕdc na udalosti veľkého odriekania sa a obetovania vlastného života pre dobro národa (...) postavil sa týmto dielom do predných radov nielen poľských spisovateľov, ale aj poľských národovcov a ideológov (...) Keď r. 1916 umieral, rodná zem jeho prežívala ťažký vojnový prerod, kde však nechýbala jeho účasť, lebo v zákopoch poľských bojovníkov Piłsudského obodroval ich vytrvalosť a vernosť Sienkiewiczow odkaz v Trilógii.“⁶⁶

Ďalšie osudy Stanislava Mečiara sú intenzívne prepojené s vojnovou Slovenskou republikou. Ako jeden z popredných ideológov a publicistov ľudáckeho režimu pôsobil najmä v oblasti kultúry. Politicky sa angažoval na strane Vojtecha Tuku a jeho vykonštruovaného slovenského národného socializmu, čo bol aj jeden z hlavných dôvodov, ktoré rozhodli o jeho emigrácii zo Slovenska po roku 1945. Rozporuplnosť jeho osobnosti dokresľuje skutočnosť, že napriek uvedeným negatívnym stránkam jeho verejného pôsobenia patril k tým, čo pred väznením či smrťou zachránil niekoľko matičných osobností, ktoré sa po porážke Slovenského národného povstania museli ukrývať. Aj po odchode zo Slovenska pokračoval v aktivitách na poli kultúry. Zapájal sa tiež do činnosti emigrantskej komunity, ktorá však bola rozdelená. V zápase medzi dvoma nespolupracujúcimi tábormi sa

63 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. I21, List Mikuláša Stana S. Mečiarovi z 5. decembra 1939.

64 František Hrušovský (1903 – 1956), historik, verejný činiteľ, predstaviteľ slovenského exilu. Pracovník Matice slovenskej, redaktor historických zborníkov, v období 1938 – 1945 poslanec Slovenského snemu. V roku 1944 menovaný univerzitným profesorom na Univerzite Komenského v Bratislave. Po roku 1945 emigroval najprv do Talianska a neskôr do Spojených štátov amerických. Je považovaný za prvého syntetika slovenských dejín.

65 LA SNK, f. Stanislav Mečiar, sign. 164, inv. č. I21, List M. Stana S. Mečiarovi zo 6. júla 1942.

66 SIENKIEWICZ, Henryk: *Quo Vadis*. I. zv. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1942, s. 5 – 13.

56 postavil na stranu Ferdinanda Ďurčanského proti Karolovi Sidorovi. Jeho životná púť sa zavŕšila 23. novembra 1971 v argentínskom Buenos Aires.⁶⁷

Stanislav Mečiar patril k popredným polonofilským osobnostiam medzi vojnového Slovenska. Jeho cesta k poľskej literatúre začala, podobne ako aj u iných predstaviteľov mladej slovenskej inteligencie, počas vysokoškolského štúdia. Bola silne ovplyvnená politickou a kultúrnou orientáciou autonomistického tábora, ku ktorému sa táto mládež hlásila. Záujem o Poľsko však u S. Mečiara predchádzal získaniu samotného štipendia, čo nebola bežná vývinová postupnosť u väčšiny propoľsky orientovanej inteligencie. Pobyt v Krakove a Zakopanom len posilnil jeho zánietenosť pre literatúru blízkeho slovanského národa. Patrónom na ceste poznávania bohatstva poľskej kultúry mu bol, rovnako ako iným slovenským polonofilom, profesor Władysław Semkowicz. Mečiarove študijné cesty pokračovali aj v nasledujúcich rokoch a ich výsledkom boli literárno-historické texty a preklady uverejnené v slovenských periodikách. Neskôr už to boli rozsiahlejšie práce *Tatry v slovenskej a poľskej poézii*, *Hviezdoslav a Kasprowicza* a v neposlednom rade kniha esejí *Poézia a život*.

S. Mečiar nielen ako funkcionár Matice slovenskej udržiaval úzke kontakty s viacerými osobnosťami poľskej literatúry a intenzívne sa angažoval v rozvoji slovensko-poľskej kultúrnej spolupráce. Jeho inklinácia k Poľsku nebola narušená ani vypuknutím druhej svetovej vojny, napriek tomu, že bol exponentom ľudáckeho režimu. Pre S. Mečiara prvotný kontakt s poľskou literatúrou neznamenal len chvíľkové očarenie, záujem o ňu mu pomohol i z dlhodobejšieho hľadiska, v hľadaní východísk a smerovania jeho literárnohistorickej práce. Sústredil sa predovšetkým na vrcholných predstaviteľov poľskej poézie 19. a 20. storočia, pričom mu nešlo ani tak o biograficko-faktografickú presnosť ako skôr o preniknutie do podstaty ich diel v širších súvislostiach. Zaoberal sa tiež kultúrno-politickým vplyvom poľských autorov na štúrovské hnutie, ktorý kulminoval v tridsiatych rokoch 19. storočia. Styčné body však nachádzal aj v neskoršom období, najmä pri komparácii dvoch básnických veľikánov Hviezdoslava a Kasprowicza, typologicky si v mnohom podobných, no i odlišných. Spojnicu medzi slovenskou a poľskou literatúrou identifikoval tiež cez tému *Tatier*, značne frekventovanú v oboch prostrediach. Jeho polonofilské aktivity sa však neobmedzovali len na literárnovednú oblasť, prejavovali sa aj v úsilí priblížiť poľských autorov slovenskej verejnosti vlastnými prekladmi, editorskou činnosťou a ďalšími organizátorskými aktivitami napomáhajúcimi vzájomnému kultúrnemu zblížovaniu a poznávaniu oboch západoslovanských národov.

Štúdia vznikla v rámci grantového projektu VEGA 1/0797/17 *Podoby a prejavy polonofilstva na Slovensku 1918 - 1939* (Katedra dejín Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave). Zodpovedný riešiteľ: doc. Mgr. Pavol Matula, PhD. Doba riešenia: 2017 - 2019.

67 University of Ottawa Library, Archives and Special Collections, fond The Joseph Staško fonds X20-2, inventárne číslo 200.36, Sidor, Karol, List z 27. januára 1947 a 12. septembra 1947; PARENÍČKA, Pavol: Curriculum vitae Stanislava Mečiara. In: Parenička, c. d., s. 17 - 19.

Archívne pramene

- Biblioteka Jagiellońska, Czytelnia rękopisów, fond Listy Słowaków do Władysława Semkowicza z lat 1921 – 1938, signatúra 9583 III.
Literárny archív Slovenskej národnej knižnice v Martine, fond Stanislav Mečiar, signatúra 164.
University of Ottawa Library, Archives and Special Collections, fond The Joseph Staško fonds X20-2.

Literatúra

- ANDRZEJEWSKI, Jerzy: *Drogi nieuniknione*. Warszawa : Prosto z mostu, 1936.
- BARANOVIČ, Štefan: Matičné roky Stanislava Mečiara. In: PARENÍČKA, Pavol (ed.): *Stanislav Mečiar (kričlami proti víchru)*. Martin : Matica slovenská, 2010, s. 33 – 40.
- BOBEK, Władysław: Stanislav Mečiar: Poezia a život. Essaye o polskej literatúre (recenzia). In: *Slovenské pohľady*, roč. 52, 1936, č. 12, s. 702 – 703.
- BUZÁSSYOVÁ, Klára – JAROŠOVÁ, Alexandra (eds.): *Slovník súčasného slovenského jazyka*. Bratislava : Veda, 2006.
- GNIAZDOWSKI, Mateusz: Slovenský autonomizmus v polskej politike v 30. rokoch. In: *Česko-slovenská historická ročenka*. Brno – Bratislava : Academicus, 2010, s. 243 – 264.
- HRONSKÝ, Józef Cíger: *Gajdosz i jego koń*. Preklad Józef Gołąbek. Warszawa : Związek Słowiański, 1937.
- HVIŠČ, Jozef: Stanislav Mečiar – polonista. In: PARENÍČKA, Pavol (ed.): *Stanislav Mečiar (kričlami proti víchru)*. Martin : Matica slovenská, 2010, s. 91 – 102.
- KASPROWICZ, Jan: Jarné melódie. In: *Elán*, roč. 1, 1931, č. 3 (november), s. 8.
- KOVÁČ, Dušan: *Dejiny Slovenska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2007.
- LETZ, Róbert: *Slovenské dejiny. V. 1938 – 1945*. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2012.
- MEČIAR, Stanislav: Hviezdoslav a Kasprovicz. Syntéza tvorby v motívoch ich lyriky. In: MRÁZ, Andrej – FLOREK, Pavol – BARTEK, Henrich (eds.): *Zborník na počesť Jozefa Škultétyho*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1933, s. 116 – 153.
- MEČIAR, Stanislav: *Poézia a život. Essaye o polskej literatúre*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1936.
- MEČIAR, Stanislav: Poézia svobodného Poľska. In: *Elán*, roč. 1, 1931, č. 1 (september), s. 8.
- MEČIAR, Stanislav: Taty v slovenskej a polskej poézii. In: *Detvan 50 rokov v Prahe. Rozpomienky, štúdie, úvahy*. Martin : Detvan, 1932, s. 194 – 277.
- NAEKOWSKA, Zofia: *Knieža*. Turčiansky Sv. Martin : Živena, 1935.
- PARENÍČKA, Pavol: Curriculum vitae Stanislava Mečiara. In: PARENÍČKA, Pavol (ed.): *Stanislav Mečiar (kričlami proti víchru)*. Martin : Matica slovenská, 2010, s. 13 – 20.
- PRUS, Boleslav: *Faraón. Zv. I. – III*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1943.
- SEGEŠ, Dušan – BYSTRICKÝ, Valerián: Reflexia medzivojnového politického vývoja na Slovensku očami Varšavy. In: *Historický časopis*, roč. 55, 2007, č. 2, s. 339 – 364.
- SEMKOWICZ, Władysław: O polsko-słowackich terenach współpracy naukowej i kulturalnej. In: MRÁZ, Andrej – FLOREK, Pavol – BARTEK, Henrich (eds.): *Sborník na počesť Jozefa Škultétyho*. Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1933, s. 231 – 248.
- SIENKIEWICZ, Henryk: *Quo Vadis. I. – III. zv*. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1942.

doc. Mgr. Pavol Matula, PhD.
Pedagogická fakulta Univerzity
Komenského
Katedra histórie
Račianska 59
813 34 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: matula.pavol777@gmail.com